

Rautu Talvisodassa

Sodan pitkä tausta

Suomen joutuminen talvisotaan on pitkä ja monimutkainen historia, jossa syyt ja seuraukset ovat sotkeutuneet sitä koskevissa tulkinnoissa. Tässä kirjoituksessa ei ole mahdollista lähteä pohtimaan niitä enemmälti kuin vain toteamalla että viimeistään vuoden 1918 vapaussodasta ja sitä seuranneesta Tarton rauhasta 1920 lähtien Suomen ja Neuvosto-Venäjän suhteissa oli jatkuvia hankauksia. Aikaa on jopa nimitetty aseelliseksi rauhaksi. Ongelmia yritettiin ratkoa erilaisin neuvotteluin. Suomi pyrki etsimään tukea muista ns. reuna-valtioista, joihin Suomen lisäksi laskettiin Puola ja Baltian maat. Myös Kansainliitosta ja yhteistyöstä muiden pohjoismaiden kanssa yritettiin hakea turvaa.

Suomen ja Venäjän välillä kiistat lakaistiin maton alle, kun tammikuussa 1932 solmittiin maiden välille hyökkäämättömyyssopimus. Pari vuotta myöhemmin sen kestoja jatkettiin vuoteen 1945 saakka. Samoihin aikoihin Saksassa nousivat valtaa kansallissosialistit eli natsit Adolf Hitlerin johdolla. Tästä Venäjä arvioi harmeja itselleen, eikä ihan väärässä ollutkaan.

Suomen sotilaalliset uhkakuvat olivat 1920- ja 1930-luvuilla selkeät: mahdollinen hyökkäys maattamme kohtaan tulee idästä. Kolkko näkymä, mutta samalla se antoi selkeät osviitat ulkopoliitikalla ja sille vaatimattomalle sotilaalliselle varustautumiselle, johon maamme kykeni ja halusi. Enempäänkin olisi kyetty, jos puoluepoliittisesti olisi haluttu.

Lähestyttäessä 1930-luvun loppua uhkakuvat voimistuivat ja selvenivät lisää. Myös koko Euroopassa elettiin jännittyneitä aikoja ja suuret valtiot varustautuivat ennen näkemättömällä tavalla.

Puolustuslinja Kannakselle

Aivan rukkaset suorana ei Suomikaan jäänyt seuraamaan tilannetta, vaan hiljalleen käynnistyvien asehankintapyrkimysten ohella alettiin vahvistaa Karjalan Kannaksen linnoittamista.

Linnoittaminen on aika mahtipontinen ilmaisu. Ehkä parempi olisi puhua vain puolustuslinjojen rakentamisesta. Jo huomattavasti aikaisemmin 1920-luvun alussa oli alkanut hahmottua pääpuolustusaseman paikka. Se oli tarkoituksenmukaista rakentaa Kannaksella kulkemaan Suomenlahdelta Kipinölajärven itäpuolelta Kuolemajärven kautta Summaan ja sieltä edelleen koilliseen Muolaanjärven, Yskjärven, Kirkkojärven ja Punnusjärven välisten kannasten kautta Vuokselle Oravaniemeen. Täältä linja jatkuisi Vuoksen vesistölinjan

pohjoisrantaa pitkin Kiviniemeen ja edelleen Koukunniemen poikki Taipaleenjokea pitkin Laatokalle.

Linja perustui mahdollisimman paljon vesistöjen antamiin luonnonesteisiin. Tämä merkitsi samalla, että linjan etupuoliset paikkakunnat, mm. Rautu, jäisivät ilman pääpuolustuslinjan antamaa suojaa.

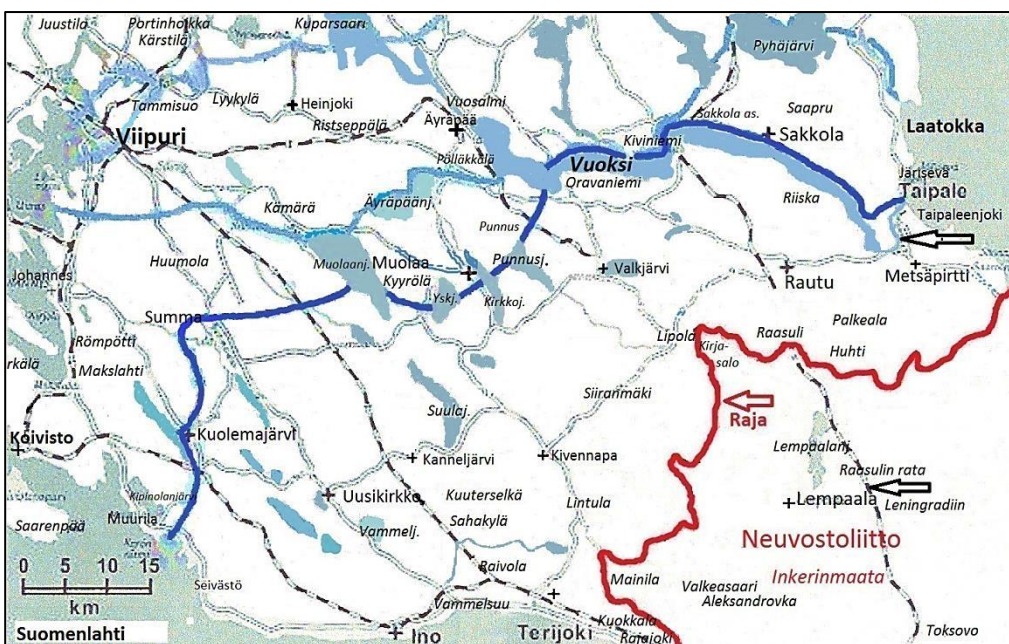
Muilla rajoille, kuten Laatokan pohjoispuolelle ei katsottu olevan syytä lähteä tällaista linjaa rakentamaan. Arveltiin, että Kannas tulisi olemaan hyökkääjän painopistesuunta ja muualla oli selvittävä korpimetsiin tukeutuvilla liikuntataisteluilla.

Varaa muuhun ei ollut. Jotain pientä kuitenkin tehtiin lähinnä Sortavalan, Impilahden, Salmin ja Suojärven alueilla. Totta myös on, että Laatokan pohjoispuoliset tietömät korpimaastot antoivat puolustajille mahdollisuuksia liike- ja saarrostustaisteluihin enemmän kuin Kannaksen tasaisemmat aukeammat hyökkääjän konearmeijalle sopivine teineen.

Kesällä ja syksyllä 1939 tilanne oli kiristynyt niin, että myös vapaaehtoisin voimin suoritettiin varustelutöitä. Nämä työt eivät olleet vähäisiä, vaan niiden määrä oli noin 70 000 henkilötyöviikkoa, josta lottien osuus huoltopuolella olin noin 2 500.

Töitä ei yksinomaan suoritettu pääpuolustuslinjalla, vaan myös sen edessä aina rajalle saakka. Tällaisia töitä olivat lähinnä erilliset kenttävarustellut asemat, kenttätykistön tula-asemat, panssarivaunu- ja piikkilankaesteet murroksineen. Raudun seudulla näihin töihin käytettiin noin 2 800 työviikkoa. Siitä on olemassa oma artikkelinsa.

Puolustusvoimat järjesti elokuun alussa 1939 Kannaksella siihen saakka suurimmat sotaharjoitukset. Marsalkka **Mannerheim** seurasi niitä koko ajan. Loppuparaati Viipurissa sai katselijat ihastumaan, mutta korkeat upseerit olivat huolestuneita, koska nämäkin harjoitukset olivat paljastaneet heille armeijan heikon varustautumistilanteen.

Pääpuolustuslinja Kannaksella. Sininen viiva kuvan keskellä.

Asiat etenevät huonoon suuntaan

Maailmaa ja varsinkin Suomea hätkähdytti, kun Saksa ja Venäjä allekirjoittivat 23. elokuuta 1939 keskinäisen hyökkäämättömyyssopimuksen, jonka salaisessa pöytäkirjassa reuna-
valtiot jaettiin niiden etupiiriin. Pöytäkirjan olemassa olo paljastui melko pian. Suomi, Viro ja Latvia jäivät Venäjän etupiiriin. Siihen lisättiin viisi päivää myöhemmin Liettua. Vain idealistit eivät uskoneet, mitä tämä tulisi merkitsemään, kun kaksi diktaattoria näin sopivat.

Saksa hyökkäsi syyskuun 1. päivänä 1939 Puolaan, jonka itäosan Venäjä kiirehti pian miehittämään. Venäjä alkoi pyytää Baltian maita neuvotteluihin. Suomi sai vastaavan kirjeen 5. lokakuuta, kun Venäjä pyysi sitä lähettämään edustajansa neuvottelemaan ”konkreettista poliittisista kysymyksistä”. Nyt valkeni Suomen poliittiselle ja sotilasjohdolle lopullisesti, millä asioilla jo edellisvuonna Venäjän lähetystön virkamies oli Suomessa liikkunut. Ei ollut vähäisintäkään epäselvyyttä, mihin tilanne oli ajautunut.

Saksasta ei saatu mitään tukea, koska se halusi omassa saalistushimossaan pitää kiinni sopimistaan asioista Venäjän kanssa. Saksa lehdistöineen kohteli talvisodan aikana Suomea hyvin kylmäkiskoisesti, suorastaan vihamielisesti ja esti mm. hankitun sotamateriaalin kuljetukset kauttaan Suomeen.

Suomi pani armeijansa liikekannalle 6.- 10.10.1939 ja joukkojen keskityskuljetukset alkoivat melko välittömästi. Tätä kutsuttiin armeijan ylimääräisiksi harjoituksiksi eli YH:ksi, kun ei haluttu aiheuttaa levottomuutta kansassa eikä ärsyttää Venäjää asian oikealla nimityksellä. Venäjää ei tietenkään voitu hämätä. Kun YH:n aikana alettiin evakuoida karjaakin, kirjoitti Pravda, että Suomi valmistautuu sotaan, kun se on evaluoinut Kannaksen siatkin.

Suomi yritti saada pohjoismaista tukea, mutta sitä ei herunut. Ne halusivat pysyä selkkauksesta erillään ja kun talvisodan sytyttyä Kansainliitto päätti erottaa Neuvostoliiton jäsenyydestään, pohjoismaat äänestivät tyhjää! Varsinkin Ruotsi on aina osannut taidon valmistaa ja myydä aseita sotaa käyville maille huolimatta rauhantahtoisista puheistaan. Tosin lieventävänä asianhaarana on todettava, yksityiset tahot Ruotsissa organisoivat Suomen auttamista sodan sytyttyä. Valtio piti kiinni niin tiukasti kannastaan, että jopa USA:sta ostetut Brewster -hävittäjät, jotka koottiin Ruotsin Trollhättanissa, oli lennettävä oveluutta käyttäen Suomeen.

Suomalaiset kävivät kolmasti neuvottelumatkalla Moskovassa, mutta sopimukseen ei päästy, kun Venäjältä puuttuivat neuvotteluhallut. Yksipuoliseen saneluun eivät suomalaiset neuvottelijat alistuneet, kuten heitä oli ohjeistettu.

Suomalaiset havaitsivat 26. marraskuuta Kannaksella Mainilan kylässä Venäjän puolella räjähdyksiä, joita Venäjä väitti suomalaisten tykistötulitukseksi. Suomalaisia joukkoja oli ankarasti kielletty ryhtymästä mihinkään provokatorisiin eleisiin, vaikka vastapuolen kerrottiin niin tekevän. Ja mistä olisi löytynyt se pähkähullu suomalainen upseeri, joka olisi antanut käskyn ampua raskasta kaaritulaa suurvallan rajan yli tuossa pelon ja uhkan tilanteessa. Kyseessä oli vanha tapa aloittaa hyökkäyssota.

Tätä ennen Venäjä oli keskittänyt rajan taakse koko sen pituudelta vähintään parikymmentä raskaasti aseistettua divisioonaa ja runsaat ilmavoimat. Itämeren punalippuinen laivasto raskaine ja kauaskantavine tykistöineen oli luonnollisesti käytettävissä. Joukkojen ja

aseiden täydennysmahdollisuudet olivat käytännössä rajattomat. Pelkästään Kannaksella hyökkäsi ensimmäisessä portaassa noin 120 000 sotilasta 900 tykin, 400 panssarin ja satojen lentokoneiden voimin.

Raudun suunnan puolustuksen ryhmitys ja suojausjoukot

Karjalan Kannaksen joukot, jotka nimettiin Kannaksen Armeijaksi, koostuivat II ja III Armeijakunnasta (II ja III AK). Kannaksen Armeijan komentajana oli kenrli **Hugo Österman** ja sen esikunta sijaitsi Imatran valtionhotellissa. Itäinen Kannas mukaan luettuna Rautu kuului III AK:n vastuualueeseen komentajanaan kenrmmaj **A.E. Heinrichs**, myöhemmin jatkosodassa yleisesikunnan päällikkö Mikkelin päämajassa.

Pääpuolustuslinjalla III AK:n lohkoilla oli rintamavastuussa 8. Divisioona (8.D) välillä Oravaniemi-Kiviniemi. 10. divisioonan (10.D) alue oli Kiviniemi-Taipaleenjoki.

Se, että kenttäarmeijan pääpuolustuslinja kulki siellä missä kulki, tarkoitti siis sitä, ettei vihollisen massiivisen hyökkäyksen tapahtuessa ollut tarkoituskaan pitää alueita linjan etupuolella. Näin Raudunkin kohtalo oli sinetöity ennalta, kuten edellä viitattiin. Pienelle maalle sodan ankarien lakien sanelemana.

Jo vuosia aikaisemmin oli suunniteltu, että pääpuolustuslinjan etupuolelle sijoitetaan kuitenkin suojausjoukkoja. Näitä suunnitelmia täydennettiin useaan otteeseen. Jopa aivan sodan kynnyksellä, eivätkä korkeiden komentajien näkemykset asiasta olleet aivan yhtenevät. Suojausjoukkojen tehtävänä oli sitkeästi vihollista kuluttaen viivyttää hyökkääjää siten, että varsinainen kenttäarmeija ehtisi miehittää pääpuolustuslinjan.

Suojausjoukkojen sijoittaminen asemiinsa alkoi jo muutamaa päivää ennen varsinaisen YHn alkua. Kun sota alkoi runsaat puolitoista kuukautta myöhemmin, aikaa järjestelyihin saatiin riittävästi. Suomalaisia ei päästy täysin yllättämään, vaan he olivat tehneet oikeat johtopäätökset Moskovan neuvottelujen ja armeijan tiedustelutulosten perusteella. Vaikka kenttäarmeija ehdittiinkin sijoittaa asemiinsa, oli monia syitä pitää myös suojausjoukot asemis-

Tykkiharjoitus Raudun Vehmaisissa YH:n aikana. Tykkinä kolmituumainen 76K/02 vuosisadan alusta. Huomaa ammuksen vaatimaton koko lataajan käsissä.

Suojajoukot

Kannaksen suojajoukot oli jaettu neljään ryhmään, jotka Suomenlahdelta Laatokalle olivat: Uudenkirkon ryhmä, Muolaan ryhmä, Lipolan ryhmä ja Raudun ryhmä. Nimet viittaavat vastaaviin paikkakuntiin. Lisäksi oli Metsäpirtin osasto. Se kuului YH:n alkaessa Raudun ryhmään, mutta alistettiin 25.10. Taipaleessa olevalle Jalkaväkirykmentti 28:lle (JR 28).

Kaikkien em. suojajoukkojen yhteisvahvuus oli n. 21600 (ei siis 13 000, kuten on jossain mainittu), 71 tykkiä ja kranaatinheitintä sekä 29 panssarintorjuntatykkiä. Raskaiden aseiden osalta ei siis oikeastaan mitään verrattuna vihollisen vastaaviin. Epäsuhta korostuu vielä siinä, että suomalaisten tykit olivat lähes kaikki kevyitä jo vuosisadan alun malleja. Panssarivaunuja ei ollut lainkaan. Runsasta puolta suojajoukkojen miesvahvuudesta voitiin pitää laadukkaina (ns. kaaderijoukkoja eli kantahenkilökuntaa, rajavartioita ja asevelvollisia varusmiehiä).

Samaan joukko-osastoon pyrittiin sijoittamaan samojen paikkakuntien miehiä. Kannaksen osalta saatettiin näin koottu joukko sijoittaa jopa omille kotiseuduille. Näin voitiin hyödyntää alueen tuntemusta. Erityisesti jäljempänä mainittujen 6. ja 7. Rajakomppanioiden miehet olivat pääosin rautulaisia rajavartioita ja reserviläisiä.

Raudun ryhmä oli suurin suojajoukkoryhmistä. Suoraan III AK:n komentajalle alistettuun ryhmään kuuluivat: 3. Prikaati (3.Pr) tasalla Saijanjoen yläjuoksu-Orjansaari-Mäkrä-Vehmainen-Riiska. Prikaatin runko muodostui kolmesta pataljoonasta.

Jääkäripataljoona 4 (JP 4) oli edellä mainitun linjan eteläpuolella Liippuan-Raasulin suunnassa. Pataljoona oli vahvistettu 6. ja 7. rajakompanialla (6. ja 7. Rajak).

Erillinen Pataljoona 6 (Er.P. 6) oli idässä Palkealan suunnassa Tuusnanaan saakka. Raudun ryhmän komentajana oli ev **Auno Kaila**. Hänen esikuntansa sijaitsi Valkjärven puolella Nurmijärven kylässä.

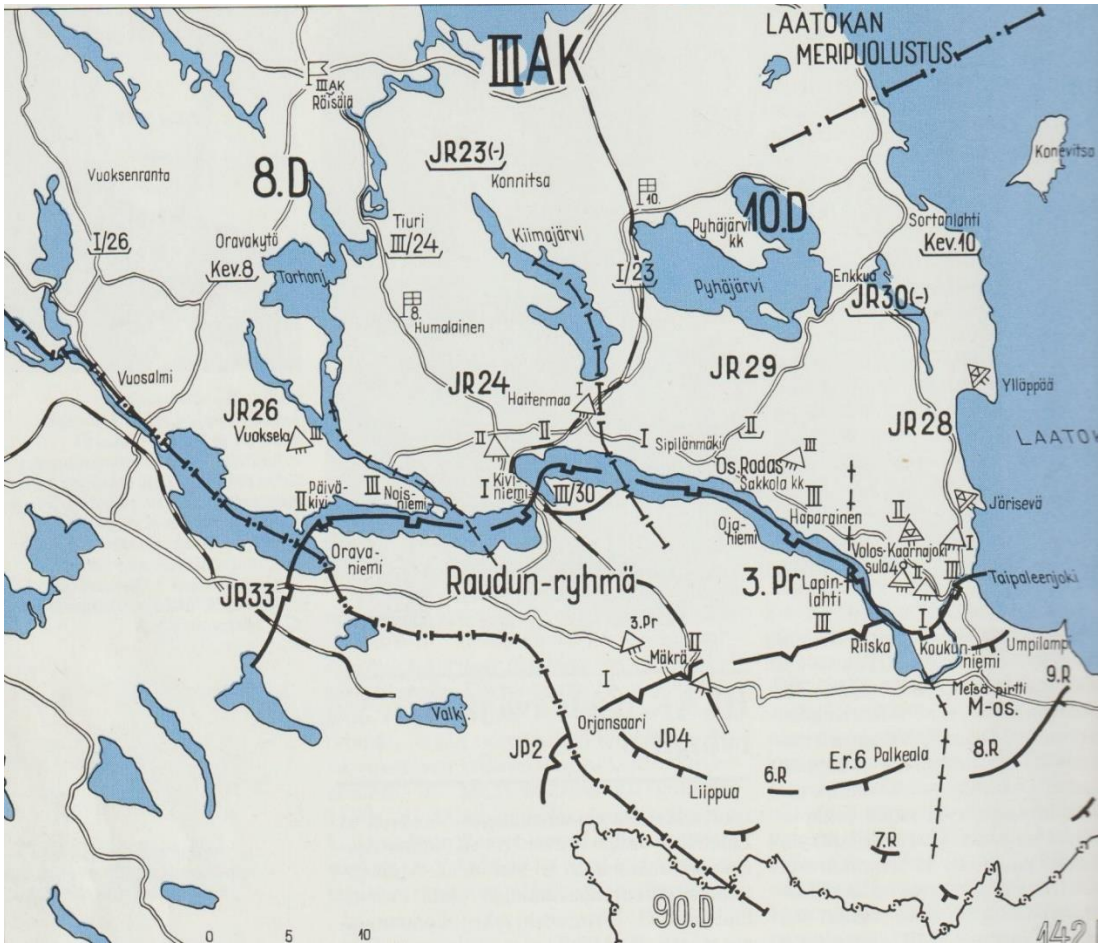
Raudun ryhmän kokonaisvahvuus oli 7 928, josta miehistöä oli 6 359, aliupseereja 1 352 ja upseereja 217. Määrä vastaa runsasta puolta normaalista jalkaväkidivisioonasta.

Suojajoukkojen majoittumista helpotti YH:n alussa aloitettu siviiliväestön vapaaehtoinen evakuointi, joskin asukkaita alkoi hiljalleen palata, kun sotaa ei heti syttynyt. Sotilaiden ja siviilien välisten suhteiden kerrotaan olleen ystävälliset ja avuliaat. Oltiin yhteisellä asialla.

Raudun ryhmän tehtävänä oli viivyttää vihollista vetäytymällä taistellen Kiviniemen, Pasurin ja Oravaniemen suuntaan. Puolustuksen syvyysporrastus oli järjestetty niin, että ensimmäinen viivytyisasema oli tasalla Orjansaari-Liippua-Palkeala, jossa olivat JP 4 ja Er.P.6. Taaempänä 3. Pr:n joukkojen vahvempi linja muodosti toisen viivytyklinjan tasalla Orjansaari-Mäkrä-Riiska. Välittömästi rajan vartioinnista huolehti JP 4:lle alistettu 7. RajaK, jolla oli vahvaho kenttävartio Huhdissa parin kilometrin päässä rajalta. Täältä oli tarkoitus antaa maahantunkeutujalle tuliset tervetuloivotukset jo ennen ensimmäistä viivytyklinjaa.

3. Pr:n kevyt tykistöpatteristo ja erillinen kevyt patteri olivat asemassa Mäkrän molemmin puolin. Tykistö oli heikko eikä ampumatarvikkeita ollut riittävästi. Tulitoiminnan alettua jotkin tykit menivät epäkuntoon. Tuhoamisammunnan asemesta voitiin ampua lähinnä vain häirintää. Tykistön taktinen merkki on kartassa tasasivuinen kolmio, jonka ampumasuunnassa olevien väkästen määrä kuvaa yksikön suuruutta.

Tuusnanjoesta itään Laatokalle oli viivytyksasemissa Metsäpirtin osasto (MO). Se koostui 8. ja 9. Rajakomppaniasta (RajaK). Kuten edellä todettiin Metsäpirtin osasto ei enää sodan alettua kuulunut Raudun ryhmään. Tämä osasto oli miesvahvuudeltaan kaikkein pienin. Ilmeisesti arveltiin, että vihollinen etenee Raasulin ja Palkealan teitä, koska Metsäpirtin kohdalla rajan takana oli suuri ja vaikeakulkuinen Lumisuo. Niin se tekikin, mutta tunki päälle Sirkiänsaarelta.

III:n Armeijakunnan ja Raudun ryhmän asemat Raudun suunnalla talvisodan alkaessa.

Eversti Auno Kaila (1898-1975).

Raudun ryhmän komentaja. Aikaisemmin mm. RUK:n johtaja, puolustusministeriön osastopäällikkö ja Viipurin rykmentin komentaja.

Sota alkaa

Suomalainen radiotiedustelu oli onnistunut avaamaan vihollisen salakielisen radiosanomman hyökkäyksen aloittamisesta mm. Rautuun aamulla 30.11.1939.

Suojajoukoille annettiin vähän jälkeen puolen yön käsky miehittää asemat. Tilanne oli äärimmäisen jännittynyt. Ne jotka pystyivät nukkumaan, asettuivat makuulle täydessä taisteluvälikäytössä ja aseet käden ulottuvilla. Kaikki mahdollinen oli tehty asemien nopean miehityksen varalta. Lunta oli joitakin senttejä ja pikkupakkanen.

Oli vielä pimeää, kuin noin seitsemän aikaan marraskuun 30. päivän aamuna kaakkoinen taivaanranta leimahti valkeaksi ja hetkeä myöhemmin tykistön lähtölaukausten jyrinä kuului koko Kannaksen leveydeltä. Kranaatteja tuli paitsi rajan lähelle, myös Raudun kirkolle ja asemalle saakka. Näiden kohteiden tulitus oli pelkkänä kartta-ammuntana varsin epätarkkaa.

Viranomaiset olivat edellisenä päivänä antaneet määräyksen koko kunnan tyhjentämisestä siviileistä, mutta evakuointia ei tämän käskyn perusteella ehditty kunnolla aloittaakaan. Niille siviileille, jotka olivat rajakylissä kotonaan, muodostui heti kysymys elämästä tai kuolemasta. Niin tapahtui mm. kirjoittajan äidille Huhdin kylässä. Perheen pää oli jo Metsäpirtin alueen suojajoukoissa.

Huhdissa olevan 7. RajaK:n etuvartioasemat joutuivat ensimmäisinä viholliskosketukseen. Päälle käyvien panssareiden jyrinän kerrotaan kuuluneen kirkolle saakka. Radan suunnassa Raasulin-Liippuan seudulla 6.RajaK ilmoitti torjuneensa aamulla pataljoonan vahvuisen vihollisen hyökkäyksen. Oletetut hyökkäysurat olivat miinoitetut, mutta miinakentät olivat melko heikkoja ja varsinkin panssarimiinoja oli vähän.

Puolelta päivin suomalainen tykistö avasi tulen Liippuan harjanteille, jossa havaittiin suuri panssarivaunu- ja jalkaväkiväkijoukko. Vähän myöhemmin Raasulin radan suunnalta kuului kummeita jyrähdyksiä, kun suomalaiset pioneerit tuhosivat rataa, siltoja ja rumpuja vihollisen etenemisen vaikeuttamiseksi.

Iltapäivällä puoli kolmen aikaan Huhdin puolustajat ilmoittivat, että heillä on vastassaan ainakin pataljoonan verran jalkaväkeä, jota panssarivaunut tukivat. Asemat oli jätettävä. Myöhemmin Palkealan tasalla vihollisen eteneminen torjuttiin. Raasulin suunnalla Suvenmäen tasalla vihollinen hyökkäsi suurin voimin ja sen puolustajille pyydettiin tykistön tulitukea.

Metsäpirtin osasto raportoi vaikeuksistaan. Sirkiänsaaren ja Korleen vartiot olivat vetäytyneet uusiin asemiin ja Sirkiänsaari paloi. Em. kylät olivat Raudun alueelle, mutta sota ei noudattele pitäjien rajoja. Puhelinyhteydet eivät toimineet.

Myöhään illalla Metsäpirtin osasto ilmoitti, että joukot olivat vetäytyneet Umpilammen tasalle lähellä Taipaleenjokea saarroitusuhan vuoksi. Umpilampi oli pieni soistunut lampi Metsäpirtin kirkolta nelisen kilometriä Taipaleeseen johtavan tien oikealla puolella. Tällöin avautui Metsäpirtin kirkolta viholliselle tie länteen Raajun suuntaan. Vihollinen ei kuitenkaan lähtenyt etenemään sinne.

Kovasta yrittämisestään huolimatta vihollinen pystyi etenemään ensimmäisenä sotapäivänä vain 5-10 km tappioita kärsien. Taisteluja käytiin vasta etuvartioasemissa, ja näin saavutettiin melkoinen aikavoitto.

Vaikka tilanne kehittyi Länsi-Kannaksella seuraavana päivänä joulukuun ensimmäisenä päivänä vaikeaksi, jatkuivat taistelut Raudun viivytysasemissa hallitusti. Vihollinen pystyi etenemään vain siihen saakka, joka oli etukäteen laskettu. Voimakkaimmin vihollisen painostus kohdistui Liippualle ja iltapäivään mennessä siellä ollut 6. RajaK sai luvan vetäytyä ja taistelut siirtyivät seuraavaan aamuun mennessä Maanselän tasalle Raudun aseman eteläpuolelle. Näissä taisteluissa suomalaiset tuhosivat puoli tusinaa vihollisen panssari-vaunuja. Iltapäivällä murtui Er.P. 6:n sen puolustus Palkealan suunnassa ja se vedettiin toiseen viivytyslinjaan Porkun tasalle.

Kolmannen taistelupäivän eli joulukuun 2. päivän tapahtumat pakottivat suojajoukot luopumaan viivytysasemistaan kaikkialla. Tilanne oli sekava koko Kannaksella ja vääriksi osoitettuneita tietoja raportoitiin ylöspäin. Osin näihin virheellisiin tietoihin perustuen myös Raudun ryhmä sai käskyn luopua viivytysasemistaan Länsi-Kannaksen suunnasta uhkaavan saarroituksen takia.

Raudun ryhmän taaemmassa viivytysasemassa 3. Pr ei ollut vielä joutunut lainkaan taisteluun, koska sen etupuolella ollut Er.P 6 oli torjunut vihollisen Porkussa. Muutoinkaan tilanne Raudun alueella ei ollut erityisen huolestuttava. Kuitenkin muualta tulleiden hälyttävien tietojen perusteella Kannaksen Armeijan komentaja Österman teki 2.12. päätöksen kaikkien suojajoukkojen irrottamisesta pääpuolustuslinjan taakse reserviin.

Käskyn saatuaan Ostermanin alainen, III AK:n komentaja Heinrichs antoi 2.12. puhelimitse klo 18.50 Raudun ryhmän komentaja Kailalle käskyn suojajoukkojen vetäytymisestä.

Kannaksen Armeijan komentajan saatua tietää, ettei Länsi-Kannaksella vihollinen ollut noussut maihin Uudenkirkon ryhmän selustaan eikä Muolaan ja Lipolan ryhmien tilanne ollut äärimmäisen paha, hän antoi Heinrichsin kautta uuden käskyn klo 22.40 Raudun ryhmälle jättää vahvoja voimia jälkeen. Kailan oli siihen vastattava, ettei käskyä enää voinut muuttaa, kun joukot olivat jo liikkeellä.

Tästä seurasi, että kirkonkylän hyvin varustellut asemat jouduttiin luovuttamaan hyökkääjälle taisteluitta. Tämän tapahtuman arvostelijan on kuitenkin muistettava, että sota oli sen johdollekin uusi asia, ja tilannekuva vihollistietoineen sekava. Puutteelliset viestiyhteydet pahensivat tilanteen arviointia. Päätökset oli tehtävä olemassa olevien tietojen perusteella heti eikä niitä voitu jättää odottamaan siviilihallinnon tapaan.

Ylipäällikkö Mannerheim oli pettynyt ja hermostunut suojajoukkojen nopeasta vetäytymisestä. Hän antoi jyrkkäsanasia määräyksiä asiasta, mutta niillä ei ollut enää sanottavaa vaikutusta. Jo aikaisemmin hän oli ollut vastoin kenraalien näkemystä sitä mieltä, että suojajoukkojen roolin tuli olla vahvempi kuin mitä niistä muotoutui. Hänen mielestään suojajoukkojen ja kenttäarmeijan tuli olla yksi kokonaisuus, mutta suojajoukkoja käsiteltiin omina kokonaisuuksina ja niiden alistussuhteisiin tehtiin jatkuvasti muutoksia.

Kannaksen Armeijan komentaja Östermanin tiedetään painottaneen sitä, että suojajoukkoja on turha kuluttaa asemissa, jotka kuitenkin joudutaan luovuttamaan. Samalla kannalla oli mm. päämajoituspäällikö **A.F.Airo**.

Suojajoukot saatiin vedettyä taistelukykyisinä pääasemaan, jota alettiin kutsua Mannerheim-linjaksi. Näin teki varsinkin vihollinen propagandassaan, kun sen oli syytä korostaa Puna-armeijan sankarillisuutta sen onnistuttua myöhemmin helmikuussa jauhamaan linja murskaksi Summassa. Venäläiset vertasivat linjaa maailmankuuluun ranskalaiseen Maginot-linjaan, mikä on hyvin kaukana totuudesta. Mannerheimin ei itsensä kerrottu olevan tyytyväinen pääasemalle annettuun nimeen.

Viholliselle ei haluttu jättää mitään sellaista, joka olisi auttanut sitä. Rajan läheisyydessä olleet talot pantiin palamaan ensimmäisen sotapäivän aamuna. Tämä oli ennakolta suunniteltu toimenpide. Toisena sotapäivänä poltettiin tai räjäytettiin loputkin Raudun taloista. Se koski myös Raudun kirkkoa, jonka omat pioneerit räjäyttivät. Eivätpä hyökkääjät ainaakaan pitäneet kirkkoa tallinaan tai muutoin häpäisseet sitä. Kirkko ehti palvella seurakuntalaisia vain 13 vuotta.

Vastoin käymisistä huolimatta suojajoukkojen viivytyks oli tapahtunut kolmannen sotapäivän iltaan mennessä pääpiirteissään suunnitelmien mukaan. Ainakin Liippualla ja Porkussa hyökkääjä oli joutunut tuomaan eteen uusia joukkoja.

Vihollisen lentokoneita esiintyi Raudun yllä ajoittain runsaasti, mutta ilmeisesti epäselvän tilannekuvan vuoksi niiden suora vaikutus jäi vähäiseksi. Omia lentovoimia ei riittänyt taisteluiden tukemiseen, vaan käytettävissä olevien harvojen koneiden päätehtävät olivat tässä vaiheessa vihollisryhmitysten tiedustelu ja torjuntatehtävät strategisten kohteiden läheisyydessä.

Vetäytyminen Raudusta

Rautu jouduttiin luovuttamaan viholliselle 2. joulukuuta 1939. Er.P 6:n komentajan, kapt **Oiva Saarelaisen** muistiinpanojen taisteluista kerrotaan päättyneen seuraavasti: *”Oli vahinko jättää edulliset ja hyvin linnoitetut puolustusasemat, joilla oli syvyyttä. Nyt jätettiin vielä 3.Pr:n asematkin laukaustakaan ampumatta.”*

Suojajoukot vetäytyvät Raudusta seuraavasti. Ensiksi irtaantuivat 3.Pr:n I ja II pataljoonat sekä prikaatin tykistö, jotka ylittivät aamulla 3.12. Kiviniemen sillat. Oravaniemeä kohti vasemmalle lähtivät samaan aikaan prikaatin III pataljoona, JP 4 ja erillinen tykkipatteri. Er.P 6. Rajakomppaniat 6 ja 7 saapuivat Kiviniemeen aamulla 3.12.

On vielä syytä todeta, että vetäytyminen tapahtui käskystä ja oli hallittua. Tosin kesken vetäytymisen jouduttiin antamaan uusia käskyjä kuten edellä on viitattu, mutta kaikki tällainen kuuluu sodan luonteeseen.

Kiviniemeen siirtyneet suojajoukot valmistautuivat puolustamaan sillan eteläpäästä siellä jo olleiden muiden joukkojen kanssa. Päämajasta tulleen käskyn johdosta siitä kuitenkin luovuttiin. Ilmaisesti katsottiin, että taistelu siitä olisi aiheuttanut kohtuuttomia tappioita ja kuitenkin asemat olisi menetetty. Kiviniemen silta räjäytettiin vihollisen edessä itsenäisyyspäivän aamuyöllä 6.12. klo 3.55. Rautatiesilta ei tuhoutunut täydellisesti, ja vihollinen onnistui siirtämään joukkojaan silleen jäänteitä pitkin Vuoksen yli.

Täsmällisiä tietoja suojajoukkojen tappioista ei ole. Erään tiedon mukaan ne olisivat olleet n. 400, josta kaatuneina 133. Raudun kunnan alueella oli suojajoukkotaistelussa kaatuneita arkistojen mukaan vain ”13”.

Suurimmat tappiot kärsivät Porkun alueella taistelleet Er.P6 ja kaksi rajakomppaniaa. Er.P6:n kaatuneita oli viisi ja haavoittuneita kymmenkunta. Pienimmin tappiain selvisi taaempana ollut 3.Pr, koska se sai vetäytymiskäskyn jo ennen yhteenottoja päälle tunkevan vihollisen kanssa.

Raudusta kotoisin olevia kaatui em. viivytystaisteluissa neljä, kaikki Raasulin-Liippuan suunnalla. Tässä yhteydessä voi todeta, että Metsäpirtin alueen suojajoukkotaistelussa rautulaisia kaatuneita oli 11. Tiedot perustuvat arkistotietoihin ja eivät välttämättä ole täydelliset.

Jälkikäteen suojajoukkojen nopeaa vetäytymistä on arvosteltu liian hätäköitynä päätöksenä, mutta se on jälkiviisautta ja jossittelua. Tällä ei ole suurta merkitystä, sillä viivytysasemista olisi ollut joka tapauksessa tarkoitus luopua. Talvisodan varsinaiset torjuntataistelut käytiin Raudun kohdilla taaempana pääasemassa Suvannolla ja Taipaleenjoella. Ne olivat hirvittävät, mutta asemat onnistuttiin pitämään täällä sodan loppuun saakka. Taisteluasemissa oli silloin miehiä eikä miehen kuvia, jos käytetään jalkaväen kenraali **Adolf Ehrnroothin** sanontaa.

Käytettyä lahdeaineistoa

Talvisodan historia, osat 1 ja 2. Sotatieteen laitos 1977-1978.

Paavo Susitaival: Karjalainen pataljoona Er.P 6 talvisodassa. WSOY 1963.

Martti Turtola: Aksel Fredrik Airo, Taipumaton kenraali. WSOY 1997.

Rautu ja rautulaiset III. Rautulaisten pitäjäseura 1991.

Raudun historia, Piesämäki 1965.

Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneiden tiedosto. Kansalliaarkisto.